

A Tanácsnak persze tagjainak indulatai ellenére sem volt más választása, mint hogy végrehajtsa a Ferenczy-féle parancsot. Augusztus 23-án szervezetet állított fel a lakók kicserélésére.¹³⁷

A nyilas államcsíny után kiszélesedett a svéd követség mentőmunkája. A követség tisztviselői, maga a követ és legközelebbi munkatársai is (Göte Carlsson, Lars Berg és Per Anger) Budapesten maradtak, és továbbra is megadtak minden tőlük telhető támogatást. Dr. Langlet feladatai is mind fontosabbá váltak. Amikor a nyilasok úgy határoztak, hogy ellenőrzik a Svéd Vöröskereszt által kiadott védőiratok hitelességét, felelőségével, Ninával, valamint titkárnőjével s egyben tolmácsával, Kóla Máriával együtt minden lehetőt megtett, hogy megoltalmazza a zsidókat a kifosztástól és deportálástól. A Svéd Vöröskeresztnek egy másik, Asta Nilsson vezette egysége különösen sokat tett a gyermekek védelmezésében. Amikor a nyilasok rátörtek egyes gyermekintézményekre és a kicsiket gettóba vitték, elvitték Nilssont és Bauer asszonyt is, a svéd követség egyik titkárnőjét. (Őket később Wallenberg közbelépésére szabadon engedték.)¹³⁸

Wallenberg pedig a főváros budai feléről Pestre költöztette át a hivatalait, hogy jobb helyzetből segíthesse a zsidókat, akik legnagyobbbrészt itt voltak összegyűjtve. A hivatalosan kibocsátott szükségűtlevek száma hamarosan túllépte a 7000-et. Akárcsak a – valódi vagy hamis – védőiratok ezrei, ezek is valamelyes biztonságot adtak birtokosaiknak. A svéd menekítésben dolgozók, köztük Csányi Istvánné és Dienes Gedeon Wallenberg irányításával (s nemegyszer személyes közreműködésével) védőiratok szétosztásával emberek százait mentették ki a halálmenetekből és az óbudai téglagyárból. Wallenbergnek sikerült svéd védettség alatt álló munkaszolgálatosokat is megmentenie, még mielőtt a Józsefvárosi pályaudvarról külföldre indították volna őket; a más semleges államok védelme alatt állók nem voltak ennyire szerencsések.

A Szálasi-kormány egy darabig a diplomáciai elismertetés reményében megrúrta a semleges államok tevékenységét; Szálasi abban bízott, hogy ezek a semleges hatalmak rögtön megadják majd az elismerést, ahogy november 17-én kibocsátja „végleges tervét” a zsidókérdés megoldásáról. December elejére annyira felbőszült, hogy közölte Danielssonnal: a zsidóellenes törvényeket teljes eréllyel fogja alkalmazni a svéd védettség alatt álló zsidókra is. Nem sokkal azután, a szovjet ostrom kezdetekor Szálasi követelte, hogy a követ munkatársaival együtt települjön át Nyugat-Magyarországra. Midőn ez a követelés elutasításra talált, december 10-én nyilas egységek törtek be a követségre.

Wallenberg különösen az ostrom idején mutatott igazi hősiességet. A kormány az ország nyugati felébe települt át, és a főváros anarchiába zu-